

Případ „Rádio Česko a BBC“ v kostce

Případ „Rádio Česko a BBC“ v kostce	1
Jak a proč získala britská BBC vysílače v České republice, resp. v bývalém Československu?	2
Jaký byl postoj Československého rozhlasu?	2
Kdy začala BBC vysílat na českých vysílačích?	2
Kdy získala BBC licenci na vysílání v Československu?	2
Kdy začala BBC spolupracovat s Českým rozhlasem?	3
Proč BBC založila firmu v Praze?	3
Kdy získala licenci česká dceřiná společnost BBC?	3
Jaké byly podmínky licence?	3
Jaké bylo další pokračování licence BBC?	4
Kolik vysílačů má BBC a jaké je pokrytí signálem?	4
Jak to bylo s ukončením činnosti české redakce BBC?	4
Kdy začala a jak probíhala spolupráce s Rádiem Česko?	4
Proč tato spolupráce nemohla pokračovat?	5
Jak vypadala žádost o změnu licenčních podmínek BBC Radiocom v létě 2012?	5
Proč nepodal žalobu Český rozhlas?	6
Proč se ustanovení vysílacího zákona nevztahovalo na dosavadní spolupráci?	6
Jak je to s licenčními podmínkami a případným vracením licence?	6
Kdy do české BBC vstoupila společnost Lagardère?	6
Proč českou BBC nekoupil Český rozhlas?	6
Kdy skončila smlouva mezi BBC a Českým rozhlasem?	7
Proč Rádio Česko dál nevysílalo alespoň digitálně?	7
Vzájemný vztah českého vysílání BBC a ČRo Rádio Česko do 28. února 2013.....	8
Faktický stav vysílání od 1. března 2013	8

Jak a proč získala britská BBC vysílače v České republice, resp. v bývalém Československu?

Vysílání zahraničních stanic do socialistického Československa přestalo být 16. prosince 1988 rušeno. Mezi stanicemi, které do naší země šířily svůj program, byla vedle Svobodné Evropy a Hlasu Ameriky také BBC se svým programem BBC World Service. K tomuto účelu používala střední vlny z vysílačů umístěných mimo území Československa, ale nebyla slyšet tak dobře jako vysílání Svobodné Evropy z Mnichova. Podle interních průzkumů, které si tehdejší státní rozhlas nechával zpracovat, poslouchalo zprávy zahraničních stanic čím dál více lidí. Po sametové revoluci v listopadu 1989 vznikla velká poptávka po nezávislých informacích o domácím i zahraničním dění. Prezident Václav Havel i vláda zjišťovali, jak poskytnout alternativu k vysílání Československého rozhlasu ještě předtím, než přijetí nových zákonů otevře prostor pro duální vysílání.

21. května 1990 zaslala BBC World Service do Československa dopis, ve kterém konstatuje, že *„BBC má značný zájem na vysílání pro posluchače v Čechách, na Moravě a na Slovensku za co možná nejlepších podmínek příjmu, které evropští posluchači přirozeně očekávají“*. Za lepší příjmové podmínky lobbovali zástupci BBC například u tehdejšího hradního kancléře Karla Schwarzenberga nebo Michala Žantovského. Ve zmíněném dopise BBC navrhuje, že by mohla poskytovat své pořady do vysílání jiných stanic, případně si pronajmout VKV vysílače.

Žádost o vysílače pro BBC zopakovala při své návštěvě Prahy v září 1990 také tehdejší premiérka Margaret Thatcherová, která celou věc osobně probírala s prezidentem Havlem. Mezitím totiž federální vláda svým usnesením přidělila vysílače na středních vlnách Svobodné Evropě, čímž mnichovská stanice získala, pokud jde o kvalitu signálu, ještě výhodnější podmínky, než vysílání BBC.

Na popud Václava Havla federální vláda rozhodla, že vysílače na území Československa získá také BBC s cílem *„zlepšit informovanost československého obyvatelstva o mezinárodních událostech“*. Usnesení kabinet schválil 18. října 1990 a pověřil Správu radiokomunikací, aby nějaké vysílače našla. Ta skutečně vyhradila vysílače v Praze, Brně a Bratislavě, a to na VKV v takzvané „západní normě“ (rozsah 87,5 – 108 FM, označovaný také jako VKV II).

Jaký byl postoj Československého rozhlasu?

Československý rozhlas, v té době pod vedením Františka Pavlíčka, proti takovému rozhodnutí na jednáních protestoval. Přidělení vysílačů rozhodnutím vlády byl totiž naprosto mimořádný krok, který obcházel tehdy platné zákony. Žádné zákony, které by umožnily vysílat někomu jinému než Československému rozhlasu, navíc zahraničnímu subjektu, v té době ještě neexistovaly. První komerční rádia získala své licence až na jaře roku 1991.

Kromě toho získala BBC výhodu právě použitím západní normy VKV. Stanice Československého rozhlasu v té době vysílaly převážně ve východním rozsahu (66 – 73 FM) a jeho vysílače čekalo zdoluhavé přeladování. Místo koordinace kmitočtů ale rozhodnutím „shůry“ vstoupila na trh zahraniční společnost. *„Přijaté závazky (...) hodnotí Čs. rozhlas jako nepřijatelné a nezabezpečující v nezbytné míře vysílání programových okruhů Čs. rozhlasu,“* sdělil rozhlas na jednání se Správou radiokomunikací v prosinci 1990.

Kdy začala BBC vysílat na českých vysílačích?

České vysílání BBC na českých VKV vysílačích se poprvé ozvalo 18. prosince 1990, a to v Praze na 101,1 FM, do konce roku ještě v Brně na 92,6 FM.

Kdy získala BBC licenci na vysílání v Československu?

S přijetím vysílacího zákona č. 468/1991 Sb. vznikla Federální rada pro rozhlasové a televizní vysílání. Řádné licence pro BBC World Service a Svobodnou Evropu byly jediné, které před rozpadem Československa stihla udělit. (Komerční rádia tou dobou už měla licence od speciální vládní komise.) BBC World Service získala licenci 7. července 1992 s platností na 6 let, tedy do 7. července 1998. Po zániku federace licence pro Českou republiku zůstala platná.

Licence byla udělena pro anglický program BBC World Service se čtvrt hodinovými vstupy v češtině (v 6.15 a v 7.15 hod.), dále půlhodinovým vstupem v 17.30 a hodinovým vstupem od 20.00 na kmitočtech v Praze, Brně, Českých Budějovicích, Hradci Králové, Plzni a Ústí nad Labem.

Kdy začala BBC spolupracovat s Českým rozhlasem?

Od roku 1995 od občanů i mezi politiky sílily hlasy, že by se program BBC měl přiblížit potřebám českých posluchačů. Proto v roce 1996 BBC požádala (tehdy už Radu ČR pro rozhlasové a televizní vysílání) o změnu programového schématu. Touto změnou bylo zařazení programu zahraničního vysílání Českého rozhlasu v angličtině na pražské frekvenci v době od 17.30 do 18.00 hod., na ostatních vysílačích pak v zařazení programu ČRo 2 - Praha v době 10.00-12.00 a 14.00-16.00 nebo 16.30. Vysílací rada takovou změnu schválila a tehdejší generální ředitel Českého rozhlasu Vlastimil Ježek vyjádřil se spoluprací souhlas.

Proč BBC založila firmu v Praze?

České vysílání BBC odbavovalo londýnské ústředí BBC World Service, které ho na VKV vysílače šířilo přes satelit. Tak to bylo i po rozdělení Československa. Zákon o rozhlasovém a televizním vysílání ale nedovoloval, aby licenci přímo vlastnila zahraniční společnost. BBC tedy musela založit společnost se sídlem na území České republiky. Proto vznikla společnost BBC Radiocom (Praha) s. r. o., kterou 100% vlastnila britská BBC a kterou obchodní rejstřík zapsal 20. října 1997. Pokud by to BBC neudělala, nemohla by se po skončení platnosti federální licence ucházet v únoru 1998 o licenci na dalších několik let. Podobně to bylo i v dalších zemích, kde BBC vysílala, například v Maďarsku nebo Chorvatsku.

Kdy získala licenci česká dceřiná společnost BBC?

Vysílací rada rozhodla o přidělení licence BBC Radiocom 24. února 1998, a to nejprve na dobu tří let, od 8. 7. 1998 do 8. 7. 2001, s časovým rozsahem vysílání 24 hodin denně.

Udělení licence podporovala dlouhá řada politiků, veřejně činných osobností, představitelů médií (včetně Českého rozhlasu a České televize), některých nadací, primátorů a podobně. V těchto dopisech jsou argumenty, podle nichž BBC doplňuje spektrum rozhlasového vysílání v ČR svým obsahem - i stylem - jako vítaná alternativa. Pisatelé zdůrazňovali nedocenitelný přínos vysílání BBC, které poskytuje dobrou službu veřejnosti a má zásluhu na rozvoji demokracie v ČR. V dopisech je např. uvedeno, že BBC představuje jeden z pilířů historického vývoje veřejnoprávního rozhlasového a televizního vysílání v Evropě s pečeti serióznosti, vyváženého, fundovaného a nezávislého pohledu, s objektivními, věcnými, mimořádně kvalitními zprávami a alternativním zdrojem informací v ČR.

Jaké byly podmínky licence?

Součástí licence bylo nadále vysílání ve spolupráci s Českým rozhlasem. Podle licenčních podmínek se BBC zavázala vysílat:

- každý týden nejméně 14 hodin a 20 minut programu v češtině z produkce BBC Radiocom (Praha) s.r.o. a z produkce české redakce BBC v Londýně – zprávy a zpravodajsko-publicistické pořady,
- na mimopražských frekvencích od pondělí do pátku až 4 hodiny programu stanice ČRo 2 – Praha (10.05-12.00 a 14.05-16.00),
- dále 1 hodinu pro cizince žijící v Praze, vysílanou na pražské frekvenci v angličtině ve spolupráci se zahraničním vysíláním Českého rozhlasu,
- příspěvky z produkce slovenské redakce včetně výuky angličtiny,
- ve zbývajících časech program BBC World Service v angličtině.

Vysílací rada dále označila jako závazné, že BBC Radiocom zajistí obsah a strukturu programu (tj. jak anglického, tak českého) v souladu s produkčními zásadami BBC, jak jsou podrobně rozvedeny v „Producer's Guidelines“.

BBC Radiocom garantovala, že těžiště programu bude ve zpravodajství a publicistice, přičemž se bude velká pozornost věnovat mj. i pořadům naučným, vzdělávacím, výuce angličtiny a kvalitní zábavě.

Vysílací rada ponechala ze žádosti BBC jako závaznou část, v níž BBC Radiocom uvádí, že *„cílová skupina recipientů vysílání BBC zahrnuje tu část populace, která potřebuje – z profesionálních či osobních zájmů – především spolehlivé a naprosto objektivní informace a přístup ke kvalifikovaným analýzám a názorům. BBC cílevědomě otevírá takovou možnost, aniž v souladu s přísnými redakčními zásadami ovlivňuje úsudek posluchače... BBC vzhledem ke svému ohromnému informačnímu potenciálu umožňuje přístup i k zdrojům, které jsou jinak dostupné jen s obtížemi nebo dokonce vůbec nedostupné.“*

Jaké bylo další pokračování licence BBC?

V květnu 2000 byla licence prodloužena do 8. 7. 2004, v únoru 2002 až do 9. 7. 2012, v květnu 2011 zatím naposledy, a to do 10. října 2025 (transformační licence udělená za souhlas s přechodem na digitální rozhlasové vysílání).

Kolik vysílačů má BBC a jaké je pokrytí signálem?

V průběhu let se rozšířil počet kmitočtů přidělených BBC Radiocom na současných dvanáct. Signál pokrývá cca 37 % obyvatel České republiky.

Jak to bylo s ukončením činnosti české redakce BBC?

BBC World Service uvažovala o zrušení české redakce BBC několikrát, vždy kvůli rozpočtovým škrtnutím. Zahraniční vysílání BBC je financováno z rozpočtu britského ministerstva zahraničí.

V roce 1996 BBC poprvé české vysílání omezila a v říjnu stejného roku naznačila, že při dalším snižování rozpočtu zruší úplně všechny střeoevropské redakce. Nakonec to udělat nemusela, situace se ale znovu opakovala při schvalování rozpočtu na rok 1999. I tehdy byla existence českého vysílání uhájena. V září 1999 se většina produkce českého vysílání přestěhovala do Prahy a vypadalo to, že je před dalšími škrty ochráněna, české pořady se dokonce rozšiřovaly.

Avšak v roce 2005 vedení BBC přehodnotilo svoji vysílací strategii do zahraničí a rozhodlo střeoevropské redakce definitivně zrušit, v zásadě proto, aby mohlo založit zpravodajskou televizi pro arabský region. Anglické vysílání však BBC chtěla v České republice výslovně ponechat a udržet si licenci.

Česká redakce BBC se definitivně odmlčela 28. 2. 2006 v 17.00. Ukončení českého vysílání se setkało s negativními reakcemi, které byly i značně medializovány, v záležitosti se osobně angažovali i tehdejší český ministr zahraničí Cyril Svoboda nebo bývalý předseda vlády Jiří Paroubek.

Vysílací rada zahájila s BBC Radiocom správní řízení pro porušování licenčních podmínek. BBC Praha uvažovala o změně licenčních podmínek tak, že by vysílala pouze anglicky evropskou mutaci programu BBC World Service. V tomto smyslu podala BBC Radiocom opakovaně žádost na vysílací radu, ale před jejím projednáním ji vždy stáhla.

Kdy začala a jak probíhala spolupráce s Rádiem Česko?

Zatímco BBC svou českou pobočku uzavírala, Český rozhlas svou zpravodajskou stanici naopak spustil. Rádio Česko začalo vysílat 1. 7. 2005 jako digitální a internetová stanice.

Když bylo jasné, že BBC už českou redakci financovat nechce, sešli se 24. ledna 2006 na vysílací radě jednatel BBC Radiocom Praha s.r.o. Vít Kolář a tehdejší generální ředitel ČRo Václav Kasík.

Jednání zprostředkovala vysílací rada, která vyjádřila zájem na tom, aby obě strany začaly jednat o vzájemné spolupráci v rámci licence BBC Radiocom.

Od té doby probíhala mezi Českým rozhlasem a BBC intenzivní jednání o různých variantách spolupráce – v rámci licence BBC Radiocom. Výsledkem bylo uzavření smlouvy na principu *převzatého vysílání*.

Takto koncipované vysílání začalo 15. března 2006, kdy Rádio Česko vstupovalo do vysílání BBC pod svým názvem a také se tak hlásilo posluchačům. Protože však BBC jako držitel licence nepožádala o změnu licenčních podmínek, RRTV zahájila správní řízení pro porušování licenčních podmínek.

14. června 2006 vysílací rada neudělila souhlas se změnou licenčních podmínek na principu převzatého vysílání. Rozhodnutí obsahovalo zdůvodnění postavené na takovém výkladu zákona o rozhlasovém a televizním vysílání, podle kterého není možné licencovat pouze převzaté vysílání (tím bylo vysílací radou míněno anglické vysílání BBC, přebírané z Velké Británie a přebírané vysílání od Českého rozhlasu).

Rozhodnutí Rady pro rozhlasové a televizní vysílání se setkalo s prudkou negativní reakcí veřejnosti. RRTV přislíbila hledat řešení, které zachová vysílání BBC v ČR a spolupráci s Českým rozhlasem.

Po dalších konzultacích česká BBC podala 11. srpna 2006 na RRTV novou žádost o změnu licenčních podmínek. Žádost byla koncipována tak, aby zachovala programovou spolupráci BBC Radiocom a ČRo v rámci licence BBC Radiocom, ale aby byla odstraněna právní překážka nemožnosti licencovat pouze převzaté programy.

6. září 2006 vysílací rada schválila změnu licenčních podmínek v tomto znění:

PROGRAMOVÉ A VYSÍLACÍ SCHÉMA BBC Radiocom (Praha) s.r.o.:

00.00–08.00 BBC WS v angličtině – zpravodajství, publicistika, vzdělávání a sport

08.00–11.00 V českém jazyce – zpravodajství, publicistika, vzdělávání, sport a zábava

11.00–13.00 BBC WS v angličtině – zpravodajství, publicistika, vzdělávání a sport

13.00–16.00 V českém jazyce – zpravodajství, publicistika, vzdělávání, sport a zábava

16.00–24.00 BBC WS v angličtině – zpravodajství, publicistika, vzdělávání a sport

Do dopoledního i odpoledního programového bloku dodávaného Českým rozhlasem bude zařazen program české redakce BBC – jazykové kurzy angličtiny BBC.

Pro naplňování takto schválených licenčních podmínek uzavřela BBC Radiocom Praha jako držitel licence s Českým rozhlasem smlouvu.

Proč tato spolupráce nemohla pokračovat?

Na konci roku 2011 se začaly objevovat informace, že britská BBC bude omezovat náklady na vysílání v České republice a hledá řešení, jak zachovat anglické vysílání BBC World Service a tedy i svou licenci. V únoru 2012 začala oficiální jednání mezi BBC Radiocom a Českým rozhlasem o rozšíření spolupráce. 26. března 2012 se jich zúčastnil také zástupce BBC World Service pan Frederick Durman. Záměr redukovat náklady potvrdil.

Jak vypadala žádost o změnu licenčních podmínek BBC Radiocom v létě 2012?

Od dubna 2012 obě strany ve spolupráci s Úřadem Rady pro rozhlasové a televizní vysílání připravovaly znění žádosti o změnu licenčních podmínek, která bude v souladu s vysílacím zákonem. Změna spočívala v rozšíření českého vysílání na 12 hodin denně na principu *společného sestavování částí programu*.

BBC Radiocom Praha, s.r.o. podala dne 4. června 2012 žádost o změnu programového a vysílacího schématu. Pořady dodávané Českým rozhlasem by se podle této žádosti ožývaly oproti do té doby platným licenčním podmínkám i v časech 7.00-8.00, 11.00-13.00 a 16.00-19.00 hod. (v praxi by tedy čeština zněla z vysílání stanice BBC od 7.00 do 19.00 hodin).

K žádosti byla přiložena souhlasná stanoviska britské BBC a Rady ČRo, která vyjadřovala podporu prohloubení spolupráce BBC a ČRo deklarované jako dlouhodobé do konce platnosti licence do roku 2025. „*Vedení BBC v Londýně považuje spolupráci BBC Praha a Českého rozhlasu za jeden ze svých klíčových projektů v Evropě, který je součástí strategických plánů BBC World Service. Z toho vyplývá, že BBC plánuje dlouholetou spolupráci s Českým rozhlasem v České republice trvající po celou dobu platnosti současné licence BBC Praha, tedy do roku 2025,*“ uvádí prohlášení britské BBC, přiložené k žádosti.

Vysílací rada tuto žádost 17. července 2012 ovšem posoudila nikoli jako společné sestavování částí programu, ale jako *přebírání programu* a zamítla ji s odůvodněním, že požadovaná změna je v rozporu s § 21 odst. 10, věta druhá zákona č. 231/2001 Sb., podle níž „*provozovatel vysílání s licenci nesmí přebírat program ani částí programu od provozovatele vysílání ze zákona*“.

Česká BBC (BBC Radiocom) zvažovala, že proti rozhodnutí RRTV podá žalobu, protože v žádosti nešlo o *přebírání programu*, ale o jeho *společné sestavování*, což jsou podle vysílacího zákona dvě různé kategorie (§ 2, písmeno d/ zákona č. 231/2001 Sb.). BBC Radiocom tuto žalobu nakonec nepodala. Český rozhlas proto začal hledat jiné, legislativní řešení.

Proč nepodal žalobu Český rozhlas?

Žalobu proti rozhodnutí vysílací rady může podat účastník řízení, kterým byl v tomto případě pouze držitel licence, tedy společnost BBC Radiocom (Praha) s.r.o.. Český rozhlas účastníkem tohoto řízení nebyl, žalobu podat nemohl.

Proč se ustanovení vysílacího zákona nevztahovalo na dosavadní spolupráci?

Licenční podmínky, v nichž se mluví o „programovém bloku dodávaném Českým rozhlasem“, byly schváleny dlouho před novelou vysílacího zákona, která zakázala přebírání programu od veřejnoprávního média. Zákon nepůsobí zpětně.

Jak je to s licenčními podmínkami a případným vrácením licence?

Vysílací zákon předpokládá, že pokud držitel licence nemůže nebo nechce pokračovat ve svém vysílání a v dodržování licenčních podmínek, může licenci vrátit. Tzv. „základní specifikaci programu“ totiž nelze *po celou dobu* platnosti licence měnit. Ani změna licenčních podmínek není jednoduchá, protože vysílací rada musí vyhodnotit, nakolik by požadovaná změna vedla při původním udělování licence (to znamená v roce 1998) k jejímu udělení nebo neudělení.

Kdy do české BBC vstoupila společnost Lagardère?

18. prosince 2012 oznámila mediální skupina Lagardère Active ČR (provozovatel několika komerčních rádií, např. Evropy 2 a Frekvence 1), že koupila od britské BBC 100% podíl v její české firmě BBC Radiocom (Praha). Pak podala na RRTV žádost o předchozí souhlas s převodem obchodního podílu. Tato žádost byla schválena vysílací radou dne 19. února 2013.

Proč českou BBC nekoupil Český rozhlas?

Český rozhlas ze zákona nemůže kupovat společnosti, které vysílají na základě licence. České vysílání BBC bylo provozováno na základě licence udělené společnosti s ručením omezeným (BBC Radiocom). Taková transakce tedy nebyla možná.

Kdy skončila smlouva mezi BBC a Českým rozhlasem?

Společnost BBC Radiocom (Praha) jednostranně bez udání důvodu vypověděla Českému rozhlasu smlouvu o spolupráci k 28. únoru 2013.

Proč Rádio Česko dál nevysílalo alespoň digitálně?

Nepřetržité zpravodajství je jeden z nejdražších formátů rozhlasového vysílání a jeho cílová skupina ho typicky poslouchá při řízení auta. Digitální vysílání ale v autě zatím naladit nejde, počet posluchačů by se oproti VKV výrazně snížil, a tak by takový program byl výrazně nehopodárný.

Vzájemný vztah českého vysílání BBC a ČRo Rádio Česko do 28. února 2013

Faktický stav vysílání od 1. března 2013: Český rozhlas nedodává žádné pořady do vysílání české BBC, od tohoto dne jsou ČRo Plus a Rádio BBC dvě zcela odlišné stanice, které spolu nemají nic společného

